

भेरीगंगा नगरपालिका
नगर कार्यपालिकाको कार्यालय
छिन्चु, सुर्खेत
कर्णाली प्रदेश, नेपाल

स्थानीय राजपत्र

खण्ड: ०२ संख्या: १० मिति: २०७८/०३/२९ गते

भाग-२

भेरीगंगा नगरपालिका

गैरसरकारी संस्था (संचालन तथा व्यवस्थापन) निर्देशिका, २०७७ प्रस्तावना

नगरभित्र स्थापना भै कार्यसंचालन गर्ने गैर सरकारी संस्थाहरूलाई स्थानीय तहको विकास कार्यमा सरीक गराउने, उनीहरूको प्रवर्द्धन, नियमन, निर्देशन, नियन्त्रण एवं कार्य सहजीकरण प्रभावकारी रूपमा गर्ने उद्देश्यले अभिप्रेरित गर्दै तिनको व्यवस्थित ढंगले व्यवस्थापन र संचालन वाञ्छनीय भएकोले, नगरपालिका (कार्य व्यवस्थापन र नियमन) ऐन, २०७७ को दफा ७ ले दिएको अधिकार प्रयोग गरी नगर कार्यपालिकाले यो निर्देशिका बनाई जारी गरेको छ ।

परिच्छेद १

प्रारम्भिक

- संक्षिप्त नाम र प्रारम्भ :** (१) यो निर्देशिकाको नाम “गैरसरकारी संस्था (संचालन तथा व्यवस्थापन) निर्देशिका, २०७७” रहेको छ ।
(ख) यो निर्देशिका नगरपालिकाको नगर कार्यपालिकाबाट पारित भई स्थानीय राजपत्रमा प्रकाशित भएको मितिदेखि लागू हुनेछ ।
- परिभाषा :** विषय वा प्रसंगले अर्को अर्थ नलागेमा यस निर्देशिकामा
(क) “संविधान” भन्नाले नेपालको संविधान सम्भन्तुपर्छ ।

- (ख) “नगरसभा” भन्नाले संविधानको धारा २२३ को उपधारा (१) बमोजिमको नगर सभा सम्झनुपर्छ ।
- (ग) “नगरपालिका” भनाले संविधान बमोजिम स्थापना भएको नगरपालिका सम्झनुपर्छ ।
- (घ) “प्रमुख” भनाले नगरपालिकाको प्रमुख सम्झनुपर्छ ।
- (ङ) “उपप्रमुख” भनाले नगरपालिकाको उपप्रमुख सम्झनुपर्छ ।
- (च) “सल्लाहकार समिति” भन्नाले दफा १६ बमोजिम नगरपालिका स्तरमा गठन भएको नगर परियोजना सल्लाहकार समिति (Municipal Project Advisory Committee-MPAC) सम्झनुपर्छ ।
- (छ) “समन्वय समिति” भन्नाले दफा १७ बमोजिम गठन भएको गैरसरकारी संस्था समन्वय समिति सम्झनुपर्छ ।
- (ज) “सदस्य सचिव” भन्नाले समन्वय समितिका सदस्य सचिव सम्झनुपर्छ ।
- (झ) “सदस्य” भन्नाले समन्वय समितिको सदस्य सम्झनुपर्छ र सो शब्दले समन्वय समितिको संयोजकलाई समेत जनाउँछ ।
- (ञ) “वैठक” भन्नाले समन्वय समितिको वैठक सम्झनुपर्छ ।
- (ट) “गैसस” भन्नाले नगरपालिका क्षेत्रभित्र क्रियाशील गैरसरकारी संस्था सम्झनुपर्दछ ।
- (ठ) “प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत” भन्नाले नगरपालिकाको प्रशासकीय प्रमुखको रूपमा काम गर्नको लागि नियुक्त गरिएको वा खटाइएको अधिकृत सम्झनुपर्छ ।
- (ड) “व्यवस्थापन र सञ्चालन” भन्नाले नगरक्षेत्रभित्र क्रियाशील गैरसरकारी संस्थाहरूको व्यवस्थापन र सञ्चालन मार्फत नगरवासीहरूलाई सेवा प्रवाह गर्ने उद्देश्यले गरिने काम समेतलाई सम्झनु पर्दछ ।

परिच्छेद २

लक्ष्य तथा उद्देश्य

३. निर्देशिकाका लक्ष्य तथा उद्देश्यहरू : (१) स्थानीय शासन प्रक्रियामा स्वस्फूर्त र स्वायत्त रूपमा गठित गैससको माध्यमद्वारा सामाजिक परिचालनबाट पिछडिएका क्षेत्र तथा वर्गका महिला, बालबालिका, ज्येष्ठ नागरिक एवम् दलितहरू समेतको स्थिति तथा आर्थिक, सामाजिक स्तरमा सुधार ल्याई सुसंस्कृत, समतामूलक, सशक्त एवम् सहभागितात्मक प्रक्रियाद्वारा समुन्नत

- समाजको स्थापनाको लागिनगरपालिका र गैर सरकारी संस्थाहरूबीच पारस्परिक सद्भाव अभिवृद्धि गरी विकासका सहयात्रीको रूपमा कार्यक्रम संचालनमा सहयोग पुऱ्याउनु यस निर्देशिकाको लक्ष्य हुनेछ ।
- (२) उपदफा (१) मा उल्लिखित लक्ष्य पूरा गर्न देहायका उद्देश्यहरू प्राप्तमा जोड दिइनेछ :
- (क) नगरपालिकाको सेवामुखी व्यवहार, सुसंस्कार र पारदर्शितामा जोड दिदै त्यहांबाट सञ्चालन गरिने विकास क्रियाकलापहरूलाई सहभागितामूलक एवं संस्थागत रूपमा अगाडि बढाउने प्रणालीको विकासमा सहयोग पुऱ्याउने ।
- (ख) विपन्न र वञ्चितकरणमा परेका तथाविकासको प्रतिफलसम्म पहाच नपुगेका समुदाय र वर्गबाट समेत विकास निर्माणको क्षेत्रमा हुने योगदानको कदर गर्दै उनीहरूलाई सामाजिक तथा आर्थिक रूपमा सशक्त र आत्मनिर्भर बनाउने कार्यमा साभेदारको रूपमा काम गर्न सहयोग पुऱ्याउने ।
- (ग) सामाजिक-आर्थिक क्रियाकलापमा पिछडिएको वर्ग, जाति र क्षेत्रका साथै त्यहाका महिला तथा पुरुषको संलग्नता, सहभागिता, भूमिका तथा योगदानलाई समान ढंगले अभिवृद्धि गर्दै उनीहरूको अधिकारको संरक्षण गर्ने कार्यमा सघाउ पुऱ्याउने ।
- (घ) नगर क्षेत्रभित्र रहेका सम्पूर्ण गैर सरकारी संस्थाहरूको अनुगमन, मूल्यांकन, नियमनको व्यवस्थापन गर्ने ।
- (ङ) नगर क्षेत्रभित्रका समस्त गैर सरकारी संस्थाहरूको गतिविधि तथा कृयाकलापहरूलाई नगरपालिकाको नीति तथा कार्यक्रम अनुरूप नै मूल प्रवाहीकरण गर्ने ।
- (च) नगर क्षेत्रभित्र रहेका गैससहरूको वार्षिक तथा अर्धवार्षिक रूपमा प्रगतिको समीक्षा र मुल्याङ्कन गरी पुरस्कृत र दण्डित गर्ने ।
- (छ) नगरक्षेत्रभित्र रहेका गैससहरूको प्रोफाईल तयार गरी सूचनालाई अद्यावधिक गर्ने ।
- (ज) नगर क्षेत्रभित्र रहेका गैससहरूका कृयाकलापहरूमा दोहोरोपन क्रमशः हटाउदै एकद्वार प्रणाली कायम गर्ने ।

परिच्छेद ३

गैरसरकारी संस्था संचालन सम्बन्धी सिद्धान्त, रणनीति तथा नीति

४. **गैर सरकारी संस्था संचालन सम्बन्धी सिद्धान्तहरू** : गैसस संचालन सम्बन्धमा देहायका सिद्धान्तहरू अवलम्बन गरिनेछः
- (क) नगरपालिकाको नगर सभा संचालन हुनुपूर्व गैससहरूको कार्यक्रम पेश गरी सभाबाट स्वीकृत भए बमोजिम गर्ने, गराइने ।
 - (ख) विकास साभेदारहरूको सबल पक्ष वृद्धिका लागि प्रोत्साहन गर्ने ।
 - (ग) नगर क्षेत्रभित्र कार्य गर्ने गैससका कार्यक्रमहरू पारदर्शी, उत्तरदायी र लक्ष्यमूलक बनाउादै जाने ।
 - (घ) कार्यक्रम सुरु हुनु अगावै यसको अवधारणा प्रष्ट र लक्षित समुदायसित छलफल भएको हुनुपर्ने ।
 - (ङ) कार्यक्रम तर्जुमादेखि कार्यान्वयन तहसम्म लक्षित समुदायको संलग्नता हुनुपर्ने ।
 - (च) समाजका कमजोर पक्षलाई सबल बनाउन ध्यान दिएको हुनुपर्ने ।
 - (छ) संविधान र स्थानीय सरकार संचालन सम्बन्धी विद्यमान कानूनी व्यवस्थाको मूल मर्मलाई आत्मसात गर्नुपर्ने ।
५. **संस्था संचालन सम्बन्धी रणनीतिहरू** : संस्था संचालन सम्बन्धमा निम्नानुसारको रणनीति अवलम्बन गरिनेछः
- (क) गैससलाई नगर क्षेत्रको विकासको निमित्त विकासको साभेदारको रूपमा स्थापित गर्ने ।
 - (ख) गैससका प्रमुख कार्यक्षेत्र यकीन गरी सहकार्यको आधारमा कार्यक्रम संचालन गर्ने ।
 - (ग) गैससको कामको मूल्यांकन गरी प्रोत्साहन गर्दै जाने ।
 - (घ) गैससले क्षमता विकाससंग सम्बन्धित कार्यहरूमा प्रवर्धनकारी भुमिका निर्वाह गर्दै जाने ।
 - (ङ) गैससलाई लक्षित वर्ग, जोखिमग्रस्त समुदाय एवं पिछडिएको क्षेत्र एवं नगरपालिकाले तोकेको प्राथमिकता प्राप्त क्षेत्रमा कार्य गर्न प्रोत्साहित गर्दै जाने ।
६. **संस्था संचालन सम्बन्धी नीतिहरू** : दफा ५ मा उल्लिखित रणनीतिहरू हासिल गर्न निम्नानुसारका नीतिहरू अवलम्बन गरिनेछः

- (क) स्थानीय तहद्वारा संचालन हुने कार्यमा गैससहरूको सहभागिता र साभेदारी अभिवृद्धि गर्ने ।
- (ख) सामुदायिक तथा सार्वजनिक स्रोत र साधनमाथिको पहुच तथा उपभोगमा गैसस-नागरिकसमाजको साभेदारी र सहभागिता वृद्धि गर्ने ।
- (ग) पिछडिएको वर्ग, क्षेत्र र समुदाय तथा महिलाहरू, ज्येष्ठ नागरिक एवं उत्पीडित समुदाय सामाजिक परिचालनको लागि विशेष कार्यक्रम संचालन गर्न प्रोत्साहित गर्ने ।
- (घ) गैरसरकारी तथा निजी संस्थाहरूकोसंस्थागत क्षमता अभिवृद्धि गर्ने ।
- (ङ) गैससको दर्ता/नवीकरण प्रणाली सुदृढ गरी स्थानीय स्तरमा सुदृढ तथ्यांकमा आधारित सूचना व्यवस्था (database) तयार गरी अभिलेख व्यवस्थित गर्न सघाउ पुऱ्याउने ।
- (च) गैरसरकारी क्षेत्रबाट समाजले प्राप्त गर्ने तुलनात्मक लाभ, गै.स.स. प्रतिस्पर्धात्मक नवीन सोच र सिकाइहरूको अत्यधिक उपयोग गर्नमा मद्दत पुऱ्याउने ।
- (छ) गैससहरूको सुशासन, व्यवस्थापन र संस्थागत विकासमा सहयोग पुऱ्याउने ।
- (ज) विकासको जिम्मेवार सहयात्रीको रूपमा पारस्परिक सहयोग वृद्धि गर्ने ।
- (झ) गैससहरूको कृयाकलापहरूलाई पारदर्शी बनाउन वित्तीय लेखापरीक्षण, सामाजिक परीक्षण, कार्यस्थलमा सार्वजनिक लेखापरीक्षण गरी सार्वजनिक गर्नुपर्ने जस्ता व्यवस्थाहरू अवलम्बन गर्ने ।
- (ञ) अर्धवार्षिक, वार्षिक रूपमा गैससहरूको कार्यक्रमको प्रगति प्रतिवेदन पेश गर्ने तथा प्रस्तुतिकरणकोव्यवस्था अवलम्बन गर्ने, गराउने ।

परिच्छेद ४

संघ संस्थाहरूको वर्गीकरण र सामाजिक विकास कार्यक्रम

७. **संस्थाहरूको सूची तयार गर्ने** : (१) कार्यपालिकाले सामाजिक क्षेत्रमा काम गरिरहेका तथा काम गर्न चाहने सम्पूर्ण संघ संस्थाहरूको सूची तयार गर्दा आफुसाग आवद्ध हुन आउने संघ संस्थाहरूको देहाय बमोजिमको तहगत प्रकृतिको आधारमा वर्गीकरण गर्नेछ ।

- क) संघीय कानून बमोजिम दर्ता भई नेपालभर कार्यक्षेत्र तय गरेका र नगरपालिकामा पनि कार्य गरेका वा कार्यक्षेत्र हुने राष्ट्रिय प्रकृतिका संस्था,
- ख) प्रदेश कानून बमोजिम दर्ता भई नेपालभर वा प्रदेश कार्यक्षेत्र तय गरेकोर नगरपालिकामा कार्य गरेकोवा कार्यक्षेत्र हुने संस्था,
- ग) संघीय कानून बमोजिम कुनै एक जिल्लामा दर्ता भई एक वा एकभन्दा बढी जिल्ला र नगरपालिकामा कार्य गरिरहेका वा कार्यक्षेत्र हुने संस्था,
- घ) संघीय कानून बमोजिम कुनै एक जिल्लामा दर्ता भई नगरपालिकामा कार्य गरिरहेका वा नगरपालिकामा कार्यक्षेत्र हुने संस्था,
- ङ) संघसंस्थाको नेपालभर वा सम्बन्धित जिल्ला वा नगरपालिकामा गठन भई वा नगरपालिकासाग समन्वय गरी कार्य गर्ने अन्य सामाजिक प्रकृतिका संघसंस्थाहरू (आमा समूह, बाल क्लव, महिला सञ्जाल, युवा क्लव आदि) ।
- (२) सामाजिक संघ संस्थाहरूको सूची तयार गर्दा तपसील अनुसार वर्गीकरण गरी अलग अलग सूची तयार गरिनेछ ।
- (क) सामाजिक संस्थाहरू अन्तर्गत सामाजिक सचेतना, कानूनको शासन, असल शासन, मानव अधिकारको संरक्षण, लैंगिक तथा सामाजिक न्याय तथा प्रवर्द्धन, सामाजिक विकास, आयमूलक कार्यक्रम, वातावरण संरक्षण तथा जलवायु परिवर्तन, खानेपानी तथा सरसफाई, क्षमता विकास, सामाजिक परिचालन, भौतिक पूर्वाधार विकास, जीविकोपार्जन तथा आर्थिक क्रियाकलाप, मानवीय सहायता, प्राकृतिक श्रोत संरक्षण र व्यवस्थापन, बिपद् व्यवस्थापन, पूर्णनिर्माण तथा मानवीय सहायता, गरिबी निवारण, पैरवी, उपभोक्ताहरूको हित संरक्षणका लागि स्थापित नागरिक संस्थाहरू पर्नेछन् ।
- (ख) खेलकुद विकास संस्थाहरू अन्तर्गत विभिन्न खेलकुद खेल्ने वा खेलाउने संघ संस्थाहरू पर्नेछन् ।
- (ग) धार्मिक तथा सांस्कृतिक संस्थाहरू अन्तर्गतभजन कीर्तन गर्ने, गुम्बा, मठ मन्दिर निर्माण वा संरक्षण, विभिन्न पौराणिक भाषा, कला, सम्पदा, संस्कृति वा रीतिरिवाज संरक्षण वा प्रवर्द्धन गर्ने उद्देश्यले खोलिएका संघ संस्थाहरू पर्नेछन् ।
- (घ) प्रतिष्ठान, ट्रष्ट तथा गुठीहरू अन्तर्गत विभिन्न व्यक्ति वा स्थानको स्मृतिमा स्थापना गरिएका प्रतिष्ठान, ट्रष्ट तथा गुठीहरू पर्नेछन् ।

- (ङ) परोपकार संस्थाहरू अन्तर्गत असहाय, वृद्ध, अपांगता, दीर्घरोगी वा जोखिममा परेका व्यक्तिहरू वा समुहहरूलाई कल्याण गर्ने उद्देश्यले खोलिएका परोपकारी संस्थाहरू पर्नेछन् ।
- (च) पेशागत संस्थाहरू अन्तर्गत निश्चित पेशामा लागेका वा अंगालेका व्यक्तिहरूले आफ्नो पेशागत भलाइका लागि खोलिएका संस्थाहरू, जस्तै वकिल, डाक्टर, नर्स, इन्जिनियर, मजदुर, पत्रकार आदिको पेशागत संस्थाहरू पर्नेछन् ।
- (छ) संजाल तथा महासंघहरू अन्तर्गत निश्चित उद्देश्य, लक्षित समुह वा विषयमा कार्यरत समुह वा संस्थाहरूको संजाल, एलायन्स, महासंघ, संघ आदि पर्नेछन् ।
- (ज) उपभोक्ता संस्था तथा समुहहरू अन्तर्गत निश्चित बस्तु वा सेवाको उपभोग गर्ने व्यक्ति वा समुहहरूको पक्षमा काम गर्ने गरी खोलिएका संघ संस्थाहरू, जस्तै: वन उपभोक्ता समिति, खानेपानी उपभोक्ता समिति, आदि पर्नेछन् ।
- (झ) अनुसन्धानमूलक संस्थाहरू अन्तर्गत समसामयिक वा अन्य कुनै विषयमा केन्द्रित भई अध्ययन, अनुसन्धान, सर्वेक्षण आदि गर्ने प्रकृतिका संघ संस्थाहरू पर्नेछन् ।
- (ञ) सामुदायिक संस्थाहरू अन्तर्गत समुदाय, बस्ती, वडा वा टोल स्तरमा गठन भएका समुह, टोल विकास संस्था र समुदायमा आधारित संस्थाहरू, बाल क्लव आदि पर्नेछन् ।
- (ट) अन्य संस्थाहरू अन्तर्गत माथि उल्लेख गरिएका बाहेकका अन्य प्रकृतिका संस्थाहरू पर्नेछन् ।
- (३) सूचीकृत गर्दा यदि कुनै संस्थाहरू जसले एकभन्दा बढी क्षेत्रमा कार्य गर्ने उद्देश्य संस्थाको विधानमा भएमा र सो स्थानीय तहमा सञ्चालन गर्ने कार्यको प्रकृति त्यस्तो देखिएमा त्यस्ता संस्थालाई बहुक्षेत्राधिकार प्राप्त संस्थाको सूचीमा दर्ता गरिनेछ ।
८. सामाजिक कार्यक्रम: (१) नगरकार्यपालिकाले सामाजिक संघसंस्थाहरू मार्फत सामाजिक परिचालन, नागरिक अधिकार, सामाजिक सचेतना तथा विकासका कार्यक्रमहरू सञ्चालन गर्न सक्नेछ ।

- (२) नगरपालिकाले सामाजिक परिचालन लगायतका कार्यहरू गर्दा दफा ७ बमोजिम सूचीकृत गैससहरुलाई प्राथमिकता दिई समन्वय र साभेदारी गर्नेछ ।
- (३) सामाजिक संघसंस्थाहरुले आफ्नो उद्देश्य अनुसारका कार्यक्रमहरुमा खर्च गर्ने गरी आफ्नो स्रोत निर्माण तथा संस्थाको दिगोपनाका लागि आयमूलक कार्यक्रमहरु संचालन गर्न सक्नेछन् ।
- (४) नगरपालिकाले सामुदायिक विकासको क्षेत्रमा कार्यरत सम्पूर्ण गैससहरुको सूची अद्यावधिक गरी कार्यक्रम तथा लगानीमा हुने दोहोरोपन हटाउन तथा प्रभावकारी रूपमा सामाजिक संस्थाका गतिविधिहरु सञ्चालन गर्न आवश्यक भूमिका निर्वाह गर्नेछ ।

९. **स्थानीय दिगो विकास सम्बन्धी कार्यक्रम संचालन** : नगरपालिकाभित्र दिगो विकास सम्बन्धी कार्यक्रमहरु सञ्चालन गर्दा कार्यपालिकाले देहाय बमोजिमका विशेष कार्यक्रमहरु छनौट गरी गैसस संगको साभेदारीमा संचालन गर्न सक्नेछ :

- (क) गरिबी निवारण, आय आर्जन तथा सीप विकाससम्बन्धी कार्यक्रम
- (ख) रोजगार एवं स्वरोजगार सिर्जनासम्बन्धी कार्यक्रम,
- (ग) स्थानीय शासन तथा विकासका लागि सहभागिता अभिवृद्धि गर्ने सम्बन्धी कार्यक्रम
- (घ) लैङ्गिक मूलप्रवाहीकरण तथा महिला सशक्तीकरण र लैङ्गिक न्याय तथा न्यायमा पहुाच सम्बन्धी कार्यक्रम,
- (ङ) कानूनको शासन, न्याय, समानता, मानव अधिकार, लोकतन्त्र, सुशासन संरक्षण तथा प्रवर्द्धनात्मक कार्यहरु,
- (च) स्रोत साधनमा पछाडि पारिएका समुदायहरुको पहुाच, स्वामित्व र नियन्त्रण वढाउने कार्य,
- (छ) कृषि उत्पादन, वजारीकरण, खाद्य सुरक्षा तथा पोषण,
- (ज) सामाजिक कुरीति तथा अन्धविश्वास विरुद्धको कार्यक्रम,
- (झ) महिला, एकल महिला, बालबालिका, आर्थिक रूपले विपन्न, ज्येष्ठ नागरिक, अपाङ्गता भएका व्यक्ति, यौनिक तथा लैङ्गिक अल्पसंख्यक, आदिवासी, जनजाति तथा दलित, असहायलगायत पिछडिएका एवं सीमान्तीकृत (सामाजिक तथा आर्थिक) साथै जोखिममा परेका समुदायको हित र कल्याण सम्बन्धी कार्यक्रम,

- (ञ) नागरिक कर्तव्य तथा दायित्व सम्बन्धी सचेतना कार्यक्रम,
- (ट) वन तथा वातावरण संरक्षण, जलवायु परिवर्तन अनुकुलन तथा प्रभाव न्यूनीकरण एवं विपद जोखिम न्यूनीकरण सम्बन्धी कार्यक्रम,
- (ठ) स्वास्थ्य जनचेतना अभिवृद्धि तथा सेवा प्रवाहसम्बन्धी कार्यक्रम,
- (ड) गुणस्तरीय शिक्षा लगायत आधारभूत शैक्षिक उद्देश्य परिपूर्ति गर्ने सम्बन्धी विविध कार्यक्रम,
- (ढ) स्वच्छ पिउने पानी, सरसफाई, जलश्रोत व्यवस्थापन तथा लघु तथा बैकल्पिक उर्जा विकास,
- (ण) भौतिक पूर्वाधार विकास निर्माण तथा मर्मत सम्बन्धी
- (त) सामुदायिक सुरक्षा प्रवर्द्धन
- (थ) सामाजिक तथा धार्मिक सद्भाव
- (द) अन्तरघुलन तथा शान्ति प्रवर्द्धन गर्ने कार्यक्रमहरु
- (ध) नगरपालिकाले आवश्यक र उपयुक्त ठहर्‍याएका अन्य कार्यक्रमहरु ।

परिच्छेद ५

गैरसरकारी संस्था र नगरपालिकाको योजना तर्जुमा

१०. **योजना तर्जुमा प्रकृत्यामा गैससहरुको सहभागिता** : (१) नगरपालिकाको योजना निर्माण प्रकृत्यामा नगरपालिकाको आवश्यकता अनुसार नगरपालिकामा कार्यरत गैरसरकारी संस्थाहरुलाई सहभागी गराईने छ ।
- (२) सम्बन्धित विषय र क्षेत्रको सूचना संकलनमा गैससहरुले स्थानीय तहको आवश्यकतानुसार सहयोग गर्नुपर्नेछ ।
 - (३) स्थानीय तहको योजना निर्माण प्रकृत्याको प्रारम्भिक चरणदेखि नै बैठकमा नगरपालिकाको आवश्यकता अनुसार सम्बन्धित गैससहरुको सहभागिता र प्रतिनिधित्व गराउनुपर्नेछ ।
 - (४) गैससका सम्बन्धित विषय र क्षेत्रमा कार्यक्रमको दोहोरोपन हटाउन नगरपालिकालाई सहयोग गर्नु पर्नेछ ।
 - (५) गैससहरुले योजना निर्माण र कार्यान्वयनवारे जनचेतना अभिवृद्धिमा आवश्यक सहयोग गर्नुपर्नेछ ।
 - (६) योजना तर्जुमा प्रक्रियामा सहभागी हुन नसकेका गैससले आफ्ना कार्यक्रमहरु सञ्चालन गर्दा त्यस्ता गैससका कार्यक्रम लागु हुने विषयको नगरपालिकालाई लिखित रूपमा जानकारी दिई नगर कार्यपालिकाको

कार्यालयको समन्वयमा तोकिएका भौगोलिक क्षेत्र वा विषयमा त्यस्ता कार्यक्रमहरू सञ्चालनका लागि प्राथमिकता दिनुपर्नेछ ।

- (७) नगर क्षेत्रभित्र कार्यरत गैससहरूले आफ्नो कार्यक्रम नगरपालिकामा सम्प्रेषण गर्ने र नगरपालिकाले गैरसरकारी संस्थाहरूबाट गरेको अपेक्षाका क्षेत्रहरू वताउने प्रकृया मार्फत गैरसरकारी संस्थाको व्यवस्थापन र संचालनलाई प्रभावकारी बनाउन ध्यान दिनुपर्नेछ ।

११. योजना कार्यान्वयन र साभेदारी : (१) नगरपालिका र मातहतका विषयगत कार्यालयहरूको योजना कार्यान्वयनमा गैससहरूलाई आफ्नो स्रोत र क्षमता अनुसार आर्थिक तथा प्राविधिक साभेदारी गर्न सकिने छ ।

(२) नगरपालिकामा संचालित विकास आयोजनाहरूको गुणस्तर अभिवृद्धिका लागि सम्बन्धित माग भई आएमा आवश्यकतानुसार ज्ञान, सीप, परामर्श तथा सुझाव उपलब्ध गराउनु पर्नेछ ।

(३) परियोजना समिक्षा बैठकहरूमा नगरपालिका र गैरसरकारी संस्थाका प्रतिनिधिहरू सहभागी हुनु पर्नेछ ।

१२. नगर स्तरीय योजना अनुगमन तथा मूल्यांकन : (१) नगर कार्यपालिकाबाट संचालन हुने विकास आयोजनाको अनुगमन तथा मूल्यांकन प्रकृत्यामा विषयगत गैससहरूलाई नगरपालिकाको आवश्यकता अनुसार गैरसरकारी संस्था महासंघ नेपालको सिफारिसको आधारमा सहभागी गराइनेछ ।

(२) नगर कार्यपालिकाले स्वतन्त्र रूपमा विकास आयोजनाको तेश्रो पक्ष मूल्यांकन गर्नेछ, जसमा नगर क्षेत्रमा रहेका दक्ष गैससहरूलाई प्राथमिकता दिइने छ ।

१३. एकद्वार प्रणाली सम्बन्धमा : (१) नगरपालिकाभित्र कार्यक्षेत्र रहेका सम्पूर्ण गैससहरूले आफ्ना कार्यक्रमहरू उनीहरूको कार्यसञ्चालन र सहमतिका लागि दोहोरोपन हुन नदिन एकद्वार प्रणाली अपनाइनेछ ।

परिच्छेद ६

कार्यक्रम संचालन र समन्वय

१४. नगरपालिकाको भूमिका : नगर क्षेत्रभित्र गैसस संचालन एवं व्यवस्थापन सम्बन्धमा नगरपालिकाको भूमिका देहाय बमोजिम रहनेछ ।

(क) सामाजिक विकासका लागि सहयोगीको भूमिका

(ख) आवधिक योजनाको लक्ष्य पूर्तिमा उत्प्रेरक, नियामक, सहजकर्ताको भूमिका

(ग) सामाजिक परिचालन र सहभागिता प्रवर्द्धनको भूमिका

(घ) दबाव समूहको रूपमा पारदर्शिता कायम गर्न तथा गरिबी न्यूनीकरण उन्मुख नीतिको तर्जुमा र कार्यान्वयन गर्न सहयोगीको भूमिका

(ङ) नगरपालिका र विषयगत शाखाहरूसितको निरन्तर सम्पर्क र अन्तरक्रिया तथा प्रक्रियात्मक सुधारमा सहयोगीको भूमिका

(च) सरोकारवाला संस्थाहरूबीचको सम्पर्क र सिकाइ आदानप्रदानमा सहयोगीको भूमिका

(छ) समुदाय र सेवाबीच माग श्रृजनामा उत्प्रेरकको भूमिका

(ज) दलित एवं पिछडिएका वर्गको उत्थान र मूलप्रवाहीकरणमा सहजकर्ताको भूमिका

(झ) महिला, युवा, वृद्ध, असहाय, अशक्त र अपांगहरूको उत्थान/सशक्तीकरणका लागि सहजीकरणको भूमिका

(ञ) जलवायु परिवर्तन (Climate Change) को प्रभाव न्यूनीकरणका लागि सहजीकरणको भूमिका

१५. नगरपालिकासँग समन्वय : (१) यस निर्देशिका बमोजिम सूचीकृत भएका वा हुन चाहने गैससहरूले नगरपालिका क्षेत्रभित्र कार्यक्रमको प्रकृति हेरी नगर कार्यपालिकाको कार्यालयमा पेश गर्ने वा समन्वय वा जानकारी गराई काम गर्नुपर्नेछ ।

(क) छ महिना भन्दा छोटो अवधिका परियोजनाहरू, सभा, सम्मेलन, गोष्ठी, तालिम, कार्यशाला, नागरिक शिक्षा, सुशासन तथा जवाफदेहिता प्रवर्द्धन, मानव अधिकार प्रवर्द्धन, सर्वेक्षण र अध्ययन अनुसन्धान सम्बन्धी कामहरू गर्दा कार्यपालिकालाई जानकारी गराई कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने र कार्यक्रम सम्पन्न पश्चात सो को प्रतिवेदन नगर कार्यपालिकाको कार्यालयलाई उपलब्ध गराउनु पर्नेछ ।

(ख) नगरपालिकाको नियमित र विषयगत कामसाग मेल खाने प्रकृतिका परियोजना तथा कार्यक्रमहरूमा नगर कार्यपालिकासाग समन्वय गरेर काम गर्नुपर्नेछ ।

(ग) एक वर्ष भन्दा लामो अवधिका जनचेतनामूलक तथा अधिकारमुखी कार्यक्रमहरू सञ्चालनका लागि नगर कार्यपालिकाको सहमति लिई कार्य गर्ने एवं भौतिक निर्माणका परियोजनाहरू निर्माण गर्दा नगरपालिकाको कार्यालयसाग पूर्व सहमति लिएर गर्नु पर्नेछ ।

- (२) गैससहरुले संचालन गर्ने एक वर्ष भन्दा लामो अवधिका कार्यक्रम नगर कार्यपालिकाको योजना तर्जुमा प्रक्रिया मार्फत एकीकृत वार्षिक कार्यक्रम तथा बजेटमा समावेश हुने गरी पेश गर्नु पर्नेछ ।
- (३) नगरसभा सम्पन्न भए पछि गैससहरुको कार्यक्रम बजेट स्वीकृत गर्नु पर्ने भएमा नगर कार्यपालिकाको कार्यालयबाट स्वीकृत गराउनु पर्नेछ ।

१६. कार्यक्रम/परियोजनाको सहमति तथा समन्वय: (१) नगरपालिका भित्र एकवर्ष भन्दा बढी अवधिका लागि संचालनमा रहेका कार्यक्रमहरुमा नगर प्रमुखको अध्यक्षतामा नगर परियोजना सल्लाहकार समिति (Municipal Project Advisory Committee-MPAC) गठन गरिनेछ । सो समितिमा देहायअनुसारका पदाधिकारीहरु रहने छन् :

क) नगरप्रमुख	- संयोजक
ख) उपप्रमुख	- उप संयोजक
ग) प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत	- सदस्य
घ) सामाजिक विकास समितिको संयोजक	- सदस्य
ङ) जिल्ला प्रशासन कार्यालयको अधिकृतस्तरको प्रतिनिधि	- सदस्य
च) जिल्ला समन्वय समितिको अधिकृतस्तरको प्रतिनिधि	- सदस्य
छ) गैसस महासंघ नेपालको प्रतिनिधि	- सदस्य
ज) परियोजना संचालन गर्ने संस्थाका प्रतिनिधि	- सदस्य
झ) कार्यक्रम लागु भएका वडाका वडाध्यक्ष	- सदस्य
ञ) पत्रकार महासंघको प्रतिनिधि	- सदस्य
ट) सामाजिक महाशाखा शाखा प्रमुख	- सदस्य सचिव

- (२) परियोजनामा सहयोग गर्ने दातृ निकाय तथा सहयोगी निकायको प्रतिनिधिलाई समेत सल्लाहकार समितिको बैठकमा आमन्त्रण गर्न सकिनेछ ।
- (३) सल्लाहकार समितिको बैठकमा नगरपालिकामा संचालित गैससहरुको परियोजना तथा कार्यक्रमहरु समीक्षा गरिनेछ ।
- (४) एकवर्ष भन्दा बढी अवधि संचालन हुने परियोजनामा सम्बन्धित संस्थाले अनिवार्य रूपमा नगर सल्लाहकार समितिमा पेश गरी कार्यक्रमको समीक्षा, स्वीकृति तथा अनुगमन गराउनु पर्नेछ ।
- (५) अनुगमन कार्यमा गैरसरकारी संस्था महासंघ नेपाल र पत्रकार महासंघको संस्थागत प्रतिनिधित्व गराइनेछ ।

- (६) सल्लाहकार समितिको बैठक कम्तिमा वर्षको दुई पटक बस्नेछ ।

१७. गैसस समन्वय समिति गठन: (१) नगरपालिका क्षेत्रभित्र क्रियाशील गैरसरकारी संस्थाहरुको संचालन तथा व्यवस्थापन गर्ने उद्देश्य अनुरूप देहाय बमोजिमको एक नगरस्तरीय गैरसरकारी संस्था समन्वय समितिको गठन गरिनेछ ।

क) नगर उप प्रमुख	- संयोजक
ख) नगर कार्यपालिका सदस्यहरुबाट नगर प्रमुखले तोकेका १ जना दलितसहित ३ जना	- सदस्य
ग) प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत	- सदस्य
घ) प्रतिनिधि, गैसस महासंघ, नगर कार्य समिति	- सदस्य
ङ) आर्थिक विकास शाखा	- सदस्य
च) प्रमुख, सामाजिक विकास शाखा	- सदस्य सचिव

- (२) समन्वय समितिले आवश्यकतानुसार कुनै विषयको विशेषज्ञलाई समितिको बैठकमा आमन्त्रण गर्न सक्नेछ ।

१८. समन्वय समितिको गठन काम, कर्तव्य र अधिकार: (१) समन्वय समितिको काम, कर्तव्य र अधिकार देहाय बमोजिम हुनेछ :

- क) गैसस परिचालन सम्बन्धी नीति तर्जुमा एवं समसामयिक कार्यक्रमहरु परिमार्जन गरी स्वीकृतिका लागि नगर कार्यपालिका समक्ष पेश गर्ने
- ख) गैससहरुका बजेट तथा कार्यक्रमहरु तर्जुमा गरी स्वीकृतिका लागि नगर कार्यपालिका समक्ष पेश गर्ने
- ग) गैससहरुको अनुगमन उनीहरुका कार्यको मूल्यांकन गरी आवश्यक दण्ड र पुरस्कारको नीति तय गर्ने,
- घ) गैससका कार्यहरुको मूल्यांकनका आधार, सुचक, एवं कार्यविधि र ढाचा समेत तयार गर्ने
- ङ) गैससहरुको परिचालन एवं व्यवस्थापन सम्बन्धी आवश्यक फारम, ढाचा, कार्यविधि तयार गर्ने
- च) गैसस सम्बन्धी नीति नियम/कार्यविधि/विनियम तय गरी आवश्यक प्रक्रिया पूरा गरी नगर सभाबाट स्वीकृत गराई लागु गर्ने तथा गराउने ।
- ज) गैसस कार्यक्रम तयार गर्ने, त्यस्ता कार्यका लागि वित्तीय र प्राविधिक श्रोत जुटाउने र वार्षिक कार्यक्रममा समावेश गर्ने ।

- भ) पिछडिएका वर्ग र क्षेत्रका महिला तथा बालबालिकाको हित र लैङ्गिक समानता जस्ता सामाजिक विषयमा कार्यक्रम कार्यान्वयन तथा अनुगमनका लागि गैससहरुसाग समन्वय गर्नुका साथै आवश्यक सहयोग पुऱ्याउने ।
- ब) गैसस संलग्न रहेको कार्यक्रमहरुको सुपरीवेक्षण, अनुगमन तथा समीक्षा गरी प्रतिवेदन सम्बन्धित समितिमा पेश गर्ने ।
- ट) गैससहरुको लेखापरीक्षण, सार्वजनिक लेखा परीक्षण, सामाजिक परीक्षण र वार्षिक प्रतिवेदनहरुको अभिलेख र विश्लेषण गर्ने ।
- ठ) क्षमता अभिवृद्धिका कार्यक्रम सञ्चालन गर्न नगरपालिकासंग समन्वय गर्ने ।
- ड) गैसस सम्बन्धी तथ्याड्ड, सूचना सकलन गर्ने वा सो कार्यमा सहयोग र समन्वय गर्ने ।
- ढ) नगर सभाको लागि नगरपालिका कार्यालयमा वार्षिक कार्यक्रमहरु पेश नगर्ने, स्वीकृत नभई कार्य गर्ने गैससहरुको नवीकरण रोक्का राख्ने ।
- ण) गैसस, उपभोक्ता समूह, सामाजिक संस्थाहरुलाई विषयगत आधारमा वर्गीकरण गरी सूचीकृत गर्ने ।
- त) आवश्यकतानुसार कार्य संचालन गराउन संचालन समितिले काम, कर्तव्य र अधिकार समेत तोक्री आवश्यक कार्यदल गठन गर्न सक्ने र विशेष सेवा लिन सक्ने ।

१९. सामाजिक सेवा महाशाखाको काम र कर्तव्य : (१) नगरपालिकामा स्वीकृतिका लागि प्रस्तुत हुन आउने आयोजना, परियोजनाहरुको अध्ययन गरी स्वीकृतिका लागि सिफारिस गर्नु नगरपालिकाको सामाजिक सेवा महाशाखाको प्रमुख कर्तव्य हुनेछ ।

(२) सामाजिक सेवा महाशाखाले आवश्यक भएमा नगर स्तरीय परियोजना सल्लाहकार समिति (Municipal Project Advisory Committee- MPAC) को रूपमा समेत भूमिका निर्वाह गर्न सक्नेछ ।

२०. प्रस्तावना माग गरी सामाजिक संस्था माफर्त कार्यक्रम कार्यान्वयन गराउन सकिने:

(१) नगर कार्यपालिकाले नगर सभाबाट पारित नीति तथा कार्यक्रम मध्ये सामाजिक परिचालन, आयआर्जन एवं गरिवी निवारण सम्बन्धी कार्यक्रम, जनचेतनामूलक र क्षमता विकास सम्बन्धी कार्यक्रमहरु गैसस माफर्त कार्यान्वयन गराउन गैसस सम्बन्धी प्रस्तावना आव्हान गरी संस्था छनौट गर्दा देहायको छनौट एवं सिफारिस समिति गठन गर्न सक्नेछ :

- क) नगरप्रमुखले तोकेको कार्यपालिका सदस्य : - संयोजक
- ख) गैसस महासंघको प्रतिनिधि (समन्वय समितिको सदस्य) - सदस्य
- ग) प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतले तोकेको सामाजिक शाखा प्रमुख वा अन्य अधिकृत - सदस्य

(२) उपदफा (१) बमोजिमको समितिले प्राविधिक विज्ञता प्राप्त व्यक्तिलाई नियुक्त गरी काम अगाडि बढाउन सक्नेछ ।

२१. प्रगति प्रतिवेदन पेश गर्नुपर्ने : (१) नगरपालिकाभित्र कार्यक्षेत्र रहेका गैससले अर्धवार्षिक रूपमा परियोजना कार्यान्वयन प्रतिवेदन र प्रत्येक आर्थिक वर्ष समाप्त भएको चार महिनाभित्र लेखापरीक्षण प्रतिवेदन एवम् वार्षिक प्रगति प्रतिवेदन नगरपालिका समक्ष पेश गर्नु पर्नेछ ।

(२) नगरपालिका वा सम्बन्धित जिल्ला वा एक जिल्लाभन्दा बढी जिल्ला वा देशभर कार्यरत रहेको संस्था भएको अवस्थामा नगरपालिका भित्रको गतिविधिको संक्षिप्त प्रगति प्रतिवेदन र सम्बन्धित परियोजना वा गतिविधिको आयव्ययको विवरण प्रस्तुत गर्न सकिनेछ । तर नगरपालिकाले आवश्यक ठानी माग गरेको अवस्थामा उक्त संस्था वा परियोजनाको सम्पूर्ण क्षेत्रको प्रगति विवरण वा लेखापरीक्षण प्रतिवेदनको प्रतिलिपि सम्बन्धित संस्थाले उपलब्ध गराउनुपर्नेछ ।

२२. सामाजिक परीक्षण सम्बन्धी व्यवस्था : (१) नगरपालिकाभित्र गैरसरकारी संस्थाले सञ्चालन गरेका कार्यक्रमको लक्ष्य, बजेट, कार्यक्रम एवं उपलब्धिका बारेमा कार्यक्रम कार्यान्वयन गरिएको स्थानका सम्बन्धित सरोकारवाला निकाय, सञ्चारकर्मी, नागरिक समाज एवं लक्षित समुदाय तथा उपभोक्ता समेतको सहभागितामा वार्षिक रूपमा सामाजिक परीक्षण गर्नु पर्नेछ ।

(२) नगरपालिका बाहेक जिल्लाको अन्य स्थानीय तहमा वा जिल्लाभर कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने संस्थाले जिल्ला तहमा समेत सामाजिक परीक्षण गर्न सक्नेछन् ।

तर, त्यस्तो सामाजिक परीक्षण कार्यक्रममासमन्वय समितिको समन्वय र सहभागिता अनिवार्य हुनेछ ।

(३) नगरपालिकाले गैससको लागि सामाजिक लेखा परीक्षण तथा सुनुवाई सम्बन्धी मार्ग निर्देशिका बनाई लागू गर्न सक्नेछ ।

२३. गैरसरकारी संस्थामा नगरपालिकाको संलग्नता: नगरकार्यपालिकाका सदस्यहरू संघीय ऐन बमोजिम दर्ता भएका गैरसरकारी संस्थाको पदाधिकारी र कर्मचारीका रूपमा संलग्न हुन पाउने छैनन् ।

२४. गैससको प्रतिनिधित्व : (१) नगर कार्यपालिकाद्वारा गठन गरिने गैरसरकारी संस्था सम्बन्धी विभिन्न विषयगत समिति, उपसमितिमा गैरसरकारी संस्था महासंघ जिल्ला शाखा नेपाल जिल्ला शाखाको सिफरिमा नगरपालिकाले मनोनयन गरेका गैरसरकारी संस्थाको प्रतिनिधित्व हुनेछ ।

२५. संस्थाका क्रियाकलापहरू सार्वजनिक गर्नुपर्ने : गैससले आफ्नो संस्था तथा कार्यक्रमको बारेमा जानकारी गराउनका लागि त्यस्तो संस्थाको कार्यालय वा कार्यालय परिसरमा आफ्नो संस्थाको तर्फबाट सञ्चालित कार्यक्रम तथा बजेटको जानकारी सार्वजनिक गर्न Display Board राख्नुपर्नेछ ।

परिच्छेद ७

अनुगमन एवं मूल्यांकन

२६. अनुगमन एवं मूल्यांकन : (१) गैससद्वारा नगर क्षेत्रभित्र संचालित कार्यक्रमहरूको अनुगमन एवं मूल्यांकन सम्बन्धी व्यवस्था देहाय बमोजिम हुनेछ :

- क) गैससबाट सम्पादित कार्यहरूको अनुगमन तथा मूल्यांकन सम्बन्धित संस्थाले संचालक समितिमार्फत निरन्तर रूपमा गराउनु पर्नेछ ।
- ख) अनुगमन एवं मूल्यांकनको आधारमा प्राप्त प्रतिवेदनमा औल्याइए अनुसार गैससले आफ्नो कार्यमा सुधार ल्याउनु पर्नेछ ।
- ग) गैससको नियमित अनुगमन गर्न, कार्यमा दोहोरोपना हटाउन, आपसी समन्वय एवं कार्य साभेदारीलाई प्रवर्धन गर्न एक संयुक्त कार्यदल गठन गरी निरन्तर अनुगमन प्रणालीको स्थापना गर्न सकिनेछ ।
- घ) संचालक समितिले गैससका कार्यको अनुगमन एवं मूल्यांकन गर्न सोको आधार, सूचक, अन्य उपयुक्त विधिहरू समेतको विकास गरी सो आधारमा उनीहरूको कार्य, उद्देश्य र उपलब्धि वीचको सम्बन्ध समेतको विश्लेषण गरी अनुगमन एवं मूल्यांकन गर्नेछ ।

(२) समन्वय समितिले सम्बद्ध निकायहरू समेतको सहभागितामा गैससद्वारा संचालित कार्यक्रमको नियमित अनुगमन गर्ने व्यवस्था मिलाउनु पर्नेछ ।

(३) अनुगमन पश्चात अनिवार्य रूपमा अनुगमन प्रतिवेदन तयार गरी समन्वय समिति समक्ष प्रस्तुत गर्नु पर्नेछ ।

(४) समन्वय समितिले पनि यसरी पेश हुन आएको प्रतिवेदन उपर छलफल गरी आवश्यक पृष्ठपोषण प्रदान गर्नुपर्नेछ ।

(५) पृष्ठपोषणमा उल्लिखित कुराहरूलाई सम्बन्धित संस्थाले मार्गदर्शनको रूपमा लिई थप सुधारका कदमहरू अघि बढाउनु पर्नेछ ।

परिच्छेद ८

अन्तर्राष्ट्रिय गैसस सम्बन्धमा

२७. अन्तर्राष्ट्रिय गैसस सम्बन्धमा : (१) नगरपालिका क्षेत्रभित्र काम गर्न चाहने अन्तर्राष्ट्रिय गैरसरकारी संस्थाहरूले नगरपालिकाले तोकेको गैरसरकारी संस्था वा संघीय तथा प्रदेश स्तरमा दर्ता भई नगर कार्यपालिकाको कार्यालयमा सूचीकृत भएका वा कुनै जिल्लामा दर्ता भई नगरपालिकामा कार्यरत वा काम गर्न इच्छुक गैसस मार्फत कार्य गर्नुपर्नेछ ।

परिच्छेद ९

विविध

२८. गैससहरूको प्रवर्द्धन, क्षमता विकास र नियमन : (१) नगरपालिकाले सामाजिक सेवा तथा विकास कार्यमा संलग्न भई जनताको अधिकार संरक्षण गर्ने तथा पछाडि पारिएको वर्ग र समुदायको हित, कल्याण र सशक्तीकरणका लागि उल्लेख्य योगदान पुऱ्याउने गैसस वा सामाजिक अभियन्तालाई आवश्यक नियमनका साथै उनीहरूलाई प्रोत्साहित गर्न प्रसंसापत्र, नगद वा पुरस्कार वा अन्य उपाय अवलम्बन गर्न सक्नेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम पुरस्कार तथा प्रोत्साहनको लागि गरिने छनौटका आधारहरू देहाय बमोजिम हुनेछन् :

- क) संस्थाको दीर्घकालीन सोच, उद्देश्य र रणनीति प्रष्ट उल्लेख भएको ।
- ख) संस्थाको कार्यक्रमको दिगोपनाबारे सम्बद्ध जनशक्तिलाई जानकारी भएको ।
- ग) गैसस सुशासन, व्यवस्थापकीय पक्ष र व्यवहार स्पष्ट भएको ।
- घ) संचालित वा सम्पन्न कार्यहरूको राम्रो अलिभेख भएको ।
- ङ) सूचना तथा संचार र प्रतिवेदन प्रणाली व्यवस्थित भएको ।
- च) स्थानीय स्रोत र साधनको अधिकतम परिचालन भएको ।
- छ) कार्यहरू संख्यात्मक मात्र नभई गुणात्मक पनि भएको ।

- ज) आन्तरिक र बाह्य सम्बन्ध राम्रो भएको ।
झ) सूचकहरूको स्पष्टता र कार्ययोजना भएको ।
ञ) कार्यहरू तोकिएको समयमा सम्पन्न भएको ।
ट) कार्यहरूमा सुशासन, पारदर्शिता, नियमितता र नेतृत्व प्राप्त भएको ।
ठ) लक्षित समूह वा लाभान्वित वर्गको हितमा काम गरेको भनी उनीहरूको रुचि र छनौटमा परेको ।

(२) गैससको स्थापना, दर्ता, नवीकरण जस्ता कार्यमा गैसस महासंघ नगर कार्य समितिले समन्वय, सहजीकरण र सहजीकरण सम्बन्धी कार्य गर्नेछ ।

२९. कारवाही र सजाय : नगरपालिकाले आफ्नो क्षेत्रभित्र कार्यरत कुनै गैससले काम गर्ने क्रममा आर्थिक हिनामिना वा कानून विपरीत कार्य गरेको पाइएमा त्यस्तो संस्थालाई कसूरको गम्भीरताको आधारमा आवश्यक प्रमाण सहित कारवाहीका लागि सम्बन्धित निकायमा लेखी पठाउन सक्नेछ ।

(२) उपदफा (१) मा उल्लिखित कुराका अतिरिक्त त्यस्तो संस्थालाई आवश्यक लिखित सुझाव दिई सुधार गर्ने अवसर प्रदान गर्न सकिनेछ ।

(३) यस्तो अवधिमा त्यस्तो संस्थालाई केही समयका लागि कार्य स्थगन गर्ने, निश्चित अवधिको लागि काम गर्न रोक लगाउन सकिनेछ ।

३०. आचार संहिता : नगरपालिकाले आफ्नो क्षेत्रभित्र काम गर्ने गैरसरकारी संस्थाहरूको लागि आवश्यक आचार संहिता जारी गरी लागू गराउन सक्नेछ । यसको अतिरिक्त गैरसरकारी संस्थाहरूको छाता संगठन वा गैसस स्वयंले पनि आचार संहिता निर्माण गरी लागू गर्नु पर्नेछ ।

३१. वाधा अड्काउ फुकाउने अधिकार: (१) यस निर्देशिकाको कार्यान्वयनमा कुनै वाधा अड्काउ आइपरेमा नगरपालिकाले त्यस्तो वाधा अड्काउ हटाउन आदेश जारी गर्न सक्नेछ । तर त्यस्तो आदेश जारी भएको मितिले छ महिना भित्र नगरसभाबाट अनुमोदन हुनुपर्नेछ ।

३२. बचाउ र लागू नहुने : यस निर्देशिकामा लेखिए जति कुरामा सोही बमोजिम र नलेखिएको कुरामा प्रचलित कानून बमोजिम हुनेछ ।

३३. प्रचलित कानून लागू हुने : यस निर्देशिकामा उल्लिखित कुनै कुरा नेपालको संविधान, संघीय एवं प्रदेश कानून तथा नगर सभाद्वारा पारित कानूनसंग बाभिएको पाइएमा बाभिएको हदसम्म स्वतः निष्क्रिय हुनेछन् ।

आज्ञाले
जगत बहादुर बस्नेत
प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत